

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לב"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
יציקלדיה נבנ"ט ז"ע

קייחות • איגרות • פני חסידות לפני • הלכות, פנאים ופעמים • נחמות • זמנים

תרצו

ערב שבת-קודש
פרשת וישלח
י"ג בכסלו ה'תשס"ח

יוצא-לאור עלידי
מכון ליובאוויטש שעלידי
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

תפילת שחרית די"ט כסלו, כמנהג המקובל מחסידים הראשונים בשם מורנו הבעש"ט, שבערב שבת ובערב יום-טוב, כמו גם בשבת ויום-טוב שחרית טובלים במקווה⁴⁹.
אין אומרים תחנון³.

יום שישי

חג הגאולה - כ' בכסלו

יום (ועיקר) ההתוועדות - ראה לעיל בתחילת ה'לוח' מדברי הרבי.

(49) סה"ש תש"ב עמ' 19. הובא בספר-המנהגים.

אין אומרים תחנון³.

בקריאת שמו"ת דפרשת וישב, יש לזכור שגירסת אדמו"ר הזקן בתרגום בפרשה זו (מ,ג) "כמשפט הראשון" - היא "כהלכתא קדמיתא" (מ) בצירי⁵⁰.

(50) לקוטי-תורה ד"ה ציון במשפט תפדה ס"ג (דברים, דף א, סוף טור ב). וכתב על כך הרבי ב'ספר המאמרים מלוקט' ח"א עמ' קס (ובמהדורת 'תורת מנחם' ח"ד עמ' קלד) הערה 4: "כן הוא בלקו"ת (כבדפוסים הראשונים וכו' דהתרגום - 'ולא קדמאה')". וכ"ה בתאג' התימני, כעתק בחומש 'תורת חיים', וב'תורה שלמה' (בפנים) שם, ובחומש 'העמק דבר', ודלא כרוב החומשים המצויים, כולל 'ספר חת"ת', וחומש 'שי למורא' (ובהערה ב'תורה שלמה') שגרסו 'קדמאה'.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעני ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"ג בכסלו ה'תשס"ח – כ' בכסלו ה'תשס"ח

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ג בכסלו	הלי מעשר פרק י"ב.	הלי איסורי מזבח פרק ו.	מ"ע קבו.
ז'	י"ד בכסלו	פרק יג-יד. הלי מעשר שני ונטע רבעי... בפרקים אלו. פרק א.	פרק ז.	מ"ע קבו. קכח. מל"ת קנב.
א'	ט"ו בכסלו	פרק ב-ד.	הלי מעשה הקרבנות... בפרקים אלו. פרק א.	מל"ת קנ. קנא.
ב'	ט"ז בכסלו	פרק ה-ז.	פרק ב.	מל"ת קמא. קמב. קמוג.
ג'	י"ז בכסלו	פרק ח-י.	פרק ג.	מ"ע קיט.
ד'	י"ח בכסלו	פרק יא. הלי בכורים... בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ד.	מ"ע קלא. קכה.
ה'	י"ט בכסלו	פרק ג-ה.	פרק ה.	מל"ת קמ"ט. מ"ע קלב.
ו'	כ' בכסלו	פרק ו-ח.	פרק ו.	מ"ע קלו. קמוג. קמד.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד' / הזריחה							
ו', י"ג בכסלו	4:12	4:59	5:22	6:21	8:49	11:27	11:57	4:37.8	5:04
ז', י"ד בכסלו	4:13	5:00	5:22	6:22	8:50	11:27	11:57	4:37.5	5:04
א', ט"ו בכסלו	4:13	5:01	5:23	6:23	8:50	11:27	11:57	4:37.2	5:03
ב', ט"ז בכסלו	4:14	5:02	5:24	6:23	8:51	11:27	11:57	4:36.9	5:03
ג', י"ז בכסלו	4:15	5:03	5:25	6:24	8:51	11:28	11:58	4:36.7	5:03
ד', י"ח בכסלו	4:15	5:03	5:26	6:25	8:52	11:28	11:58	4:36.4	5:03
ה', י"ט בכסלו	4:16	5:04	5:26	6:26	8:52	11:28	11:58	4:36.2	5:02
ו', כ' בכסלו	4:17	5:05	5:27	6:27	8:53	11:29	11:59	4:36.1	5:02

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטי" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ
וישלח	4:01	5:15	4:15	5:17	4:05	5:15	4:19	5:18
וישב	4:00	5:15	4:14	5:16	4:03	5:14	4:18	5:17

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מז"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרנוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org

שיעורי תורה: "לשאלתו מה ילמוד בהמעט-לעת דיום הבהיר... י"ט כסלו... מוכן שהלימוד צריך להיות בתורתו של בעל השמחה והגאולה, זאת אומרת, תורת חסידות חב"ד, אם בספריו (כמו ספר התניא, תורה אור ולקוטי תורה) או (ביחד עם הביאורים שנתוספו) במאמרים ושיחות של רבותינו נשיאינו"⁴⁵.

בסיום התוועדות י"ט כסלו תשי"ב, קודם ברכת המזון, ציווה הרבי להכריז "שמי שלא סיים עדיין את התניא - ... יסיימו. ולבסוף הוסיף, שלא"ר דווקא כעת, אך שלא יפסיקו בין 'חתן תורה' לחתן בראשית"⁴⁶.

ביום י"ט בכסלו מתחילים ללמוד שוב שיעורי לימוד התניא (לשנה מעוברת)⁴⁷, מתחילת הספר, כפי שנחלקו לימי השנה על-ידי כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע.

תחילת הלימוד היום צריכה להיות בעניינים שהזמן-גרמא, ולכל לראש ב'לשון הרב' שבתחילת לוח 'היום יום' (במעלת יום י"ט בכסלו. ואפשר למצוא בו שייכות לכל יום, גם כשאין הקביעות מתאימה, ובפרט כאשר יהיו 'מונחים בזה')⁴⁸.

שחרית: בעבר, כשעדיין לא התפשט המנהג לטבול במקווה בכל יום, היה י"ט כסלו מהימים שבהם הקפידו לטבול: "חסידיים נוהגים לטבול לפני

"המנהג הקדום בתפוצות ישראל לגמור כל הש"ס בכל שנה ושנה בכל עיר ועיר, ובמקום שאפשר - בכל בית-כנסת ובית-מדרש על-ידי חלוקת המסכתות". וידועה השתדלות כ"ק אדמו"ר הזקן בזה, וזה לשונו⁴⁹: לגמור כל הש"ס בכל שנה ושנה ובכל עיר ועיר לחלק המסכתות על-פי הגורל או ברצון, ועיר שיש בה מנינים הרבה - יגמרו בכל מניין ומניין, ואם איזה מניין קטן מהכיל - יצרפו אליהם אנשים מאיזה מניין גדול, בכל ישונה, חוק ולא יעבור". אדמו"ר המהר"ש כתב: "ולכל הפחות צריך כל אחד ללמוד מסכת גמרא בשנה"³⁹.

על-פי זה נהגו מאז לסדר חלוקת הש"ס ביום חג הגאולה י"ט כסלו. משנת תרס"ג ואילך, מפני אפס הפנאי בי"ט כסלו, הנהיגו בליובאוויטש חלוקת הש"ס בכ"ד טבת - יום ההילולא של רבינו הזקן, ומשנת תשי"ג שוב נקבע המנהג דחלוקת הש"ס בכמה מקומות (על-ידי הרבין) - לי"ט כסלו⁴⁰.

כשהיה כ"ק אדמו"ר מהרש"ב בזמן חלוקת הש"ס בחו"ל, היה מודיע במברק איזו מסכת הוא לוקח⁴¹. בחלוקת הש"ס יש כמה עניינים⁴²:

א) תלמוד תורה של המסכתא אשר לקח לחלקו.
 ב) לימוד המסכתא בתור חלק מלימוד כל הש"ס (ג) כאילו לומד (בשופות) את כל הש"ס כולו. ד) נחשב כלימוד בעשרה ויותר. ה) מקנה ומזכה לכל אחד ואחד מהמשתתפים חלק בלימודו.

"בטח ידביקו בכותלי בית-הכנסת רשימת המשתתפים בחלוקת הש"ס, ויהיה לחיזוק ולזיכרון טוב בהיכל ה', והוא מנהג ליובאוויטש"⁴³.

ואותם הנמצאים במקום אשר, מאיזה סיבה שתהיה, הוא "קטן מהכיל" לחלק כל הש"ס - מצטרפים לחלוקת הש"ס הנעשית בבית מדרשו של הרבי ע"י "מחנה ישראל"⁴⁴.

38) אגה"ק ד"ה "הוכח תוכיח", שבסוף התניא.
 39) היום-יום י"ח אדר-ב; ובעניינו, סה"ש תשנ"ב ח"ב עמ' 499.
 40) סה"ש שם עמ' 492. ובמקור: 'תורת-מנחם - התוועדות' תשי"ג ח"א עמ' 216.

41) ס' ליובאוויטש וחיליה עמ' 45.
 42) מכתב בשה"ש שם עמ' 497.
 43) ממכתב בשה"ש תשנ"ב עמ' 496. 'בית חיינו', גיליון 117 עמ' 29.
 44) ספר-המנהגים שם.

45) אג"ק ח"כ עמ' סא.

46) שיחות קודש (מהדורת תש"ס) עמ' 125. וכנראה הפירוש, שמייד אחר שיסיימו, גם יתחילו מחדש [ולכאורה גם בזמן המקורי של הסיים, ח"י כסלו, שייך להתחיל, אף שטרם הגיע זמנו - כמו בשמח"ת שמתחילים לקרוא 'בראשית']. וראה הנירסא שבתורת מנחם - התוועדות' תשי"ב ח"א עמ' 200.
 47) בשיעורי תניא בשנה מעוברת יש אריכות גדולה בימי חמישי (בקביעות כמו השנה), ובשנה המקורית תשי"ג היה זה בשבת-קודש. יש שאמרו הטעם מפני הצורך בהוספה בלימוד דא"ח בש"ק (אם כי מאז נעשה קבע לכל שנה גם כשתאריך זה אינו חל בש"ק). וצריך חיפוש, האם יש איזה הסבר או מסורת בנדון. הרה"ח ר' מיכאל אהרן שי' זליגנאן כתב לי ע"ז: "לא שמעתי בזה מאומה, אלא רק ההשערה הנ"ל, וכן ע"ד מרז"ל מנה כפולה בשבת".

48) שיחת ליל י"ט בכסלו תשמ"ט ס"ב (תורת-מנחם - התוועדות' ח"ב עמ' 4), ועיי"ש במעלת לוח זה בכלל. ואכן רבים מאנ"ש נוהגים ללמוד כסדרו מידי יום ביומו (וידוע שגם הרבי הקפיד שיעדע אותנו), בציבור או ביחידות, ולסיימו ולהתחילו מחדש היום.

יש השואלים: מה חסר להם ללא לימוד החסידות

יהודי שאיננו לומד את תורת החסידות יכול לחיות שבעים שנה מבלי לטעום טעמה של תפילה אמיתית • על-ידי התבוננות בתפילה, כפי שנתבארה בתורת החסידות, יוכל לבוא למעמד ומצב שירגיש את החיסרון שלו בכל העניינים • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

כ"ק מו"ח אדמו"ר², שפעם אחת, בזמן נשיאותו של אדמו"ר האמצעי, או בסוף ימיו של אדמו"ר הזקן, רצה אדמו"ר האמצעי לפעול עניין מסוים אצל החסידים או האברכים, וקרא להמשרת שלו - המשרת שמינה עבורו רבינו הזקן כשנעשה בר-מצווה - ואמר לו, שיעיד על כך שבמשך ארבע-עשרה שנה למד נגלה מידי יום ביומו בין שמונה לשתיים-עשרה שעות!

והגע עצמך:

מדובר אודות בנו של אדמו"ר הזקן, שירש ממנו את כל העניינים שהאב מוריש לבנו, כדאיתא במשנה: "האב זוכה לבן בנוי וכחו וכעושו וכחכמה וכו'",¹ ובידוענו עד כמה היה הלהט של אדמו"ר הזקן ("אויף וויפל ער האט זיך געקאכט") בלימוד נגלה דתורה, הרי מובן גודל הכוחות והחושים והזריזות וכו' שהעביר לאדמו"ר האמצעי בעניין זה.

ואס"כ, כאשר אדמו"ר האמצעי עסק בלימוד נגלה דתורה במשך י"ד שנה לאחר שנעשה בר-מצווה (שהרי עדותו של המשרת הנ"ל היתה יכולה להיות רק לאחר הבר-מצווה, כיוון שלפני זה לא היה משרתו) בלומדו משמונה עד שתיים-עשרה שעות

א. ישנם כמה סיפורים מכ"ק מו"ח אדמו"ר וכן כמה סיפורים מחסידים אודות זמן התחלת הפצת תורת החסידות, שכאשר היו מדברים עם יהודים - "עולם/שע" - אודות תורת החסידות, היו שואלים ומבקשים ראייה לדבר: הא מניין לך. וכאשר היו מביאים להם מספר הזוהר וספרי קבלה, היו טוענים ודורשים שיביאו להם ראייה מנגלה שבתורה. ועל-ידי זה שרבותינו נשיאינו גילו לנו עניינים בחסידות וגם בנגלה, יכולים להשיב על שאלות אלו וכיוצא בהם, אפילו בדורותינו אלו.

ובהקדם גודל מעלת הלימוד בנגלה דתורה אצל רבותינו נשיאינו - שמוזה מובן עד כמה תבעו לימוד הנגלה גם אצל תלמידיהם³ - החל מרבינו הזקן, כפי שניכר מספריו ותשובותיו, וכן מהסיפורים אודות גדלותו גם בנגלה דתורה, וכמו כן בנוגע להצמח-צדק, כפי שניכר במקצת מספריו וכן מהסיפורים אודותיו.

וכמו כן בנוגע לאדמו"ר האמצעי - אף שמפני טעם נשאר בכתובים מעט מאוד, ועל-אחת-כמה - וכמה שברפוס יש רק אפס מקצתו - כפי שסיפר

וקבלו עליכם עול מלכותו יתברך. דעו כי ביום הזה כל אבותינו - מהבעש"ט - יהיו בעזרכם. קבלו עליכם ללמוד דא"ח באמת, וחיו. היהורו מאוד ביום הזה כי קדוש הוא. לחיים ולברכה!²⁵ נוהגים לשיר בחג הגאולה את הניגון הידוע על הפסוקים "פרה בשלום נפשי"²⁶. בתקופות שונות²⁷ הורה הרבי לנגן ניגון זה בהתוועדות, ופעם אחת הורה לנגנו כבר בשבת מברכים חודש כסלו²⁸. אף לסיום ההתוועדות בתקופת י"ט כסלו, לפעמים היה הרבי, בצאתו מהתוועדות וגם בשבת-קודש הסמוכה וכדומה, מתחיל לשיר "פרה בשלום" או את סיום הניגון "ואני אבטח בך"²⁹.

החלטות טובות: "בקייעות עתים לתורה הנגלית ודא"ח ברבים, וחיוזק דרכי החסידות באהבת רעים"³⁰, וכן "בעבודת התפילה ואהבת ישראל"³¹, ו"בקיום המצוות באור והתלהבות, וכל זה - באופן דמוסיף והולך"³² בג' הקווים דתורה עבודה וגמ"ח³³, בלימוד הרמב"ם, ג' פרקים ליום³⁴, לסייע גם בממונו למוסדות רבותינו נשיאינו³⁵, ולצאת ב"קריאה לכל אחב"י שליט"א אשר ליבם ער לקול ילד בוכה" - לפעולות נמרצות בהפצת התורה בכלל והפצת מעיינות החסידות בפרט, הלימוד והמעשה גם יחד, ומתוך התלהבות חיות ואור"³⁶.

חלוקת הש"ס:

עצם עניין חלוקת הש"ס הוא מנהג קדום בישראל, ובלשון כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע³⁷:

(25) היום-יום ח"ב, ממכתב כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע, י"ט כסלו תרפ"א. המכתב טרם נדפס לע"ע בסידרת אג"ק שלו, וראה שם ח"א עמ' קכב.

(26) עד סוף המזמור - ספר-הניגונים, ח"א ניגון נ"ה.

(27) כגון: שיחת י"ט בכסלו תשכ"ב סכ"ג, תשכ"ד ס"א, ש"פ מקץ תשכ"ד ס"א.

(28) ראה שיחת ש"פ תולדות תשי"ד ס"א, ועוד

(29) ס' 'חג החגים' (להרח"ח ר' מיכאל אהרן שי' זליגואן, ברוקלין תשנ"ט) עמ' 66.

(30) היום-יום הדיום.

(31) אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"א עמ' שכב, ח"ט עמ' שנד.

(32) אג"ק חכ"ב עמ' עו.

(33) סה"ש תשנ"ח ח"א עמ' 182, תנש"א ח"א עמ' 191, ועוד.

(34) סה"ש תנש"א עמ' 191.

(35) אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"א עמ' תקנג. ח"ב עמ' תעד.

(36) אג"ק כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו חכ"ב עמ' שש.

(37) אג"ק שלו ח"א עמ' סא-סב.

מאחלים: "גוט יום-טוב - לשנה טובה בלימוד החסידות ודרכי החסידות תכתבו ותחתמו"¹⁹.
י"ט בכסלו נקרא על-ידי כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ "חג החגים"²⁰.

י"ט בכסלו הוא 'מתן תורה' דפנימיות התורה²¹. כיוון שי"ט בכסלו הוא 'ראש השנה לחסידות', עדיין אפשר להשלים בו כל מה שחסר עד אז²².
יום-ההילולא: יום זה הוא יום ההסתלקות-הילולא של אדמו"ר רבי דובער, הרב המגיד ממעזריטש נב"מ זיע"א (בשנת תקל"ג, ומנוחתו-כבוד בעיר אניפול)²³.

התוועדות²⁴:

"הזקנים, הצעירים גם הנערים, עבדו את ה'

מקריים בקובץ 'כרם חב"ד', גליון 4, מכון 'אוהלי שם - ליובאוויטש' תשנ"ב.

(19) היום-יום הדיום. בסה"ש תש"ב עמ' 19, שמנהג חסידי אדה"ז היה לומר 'גוט יו"ט' לפני ואחרי מעריב, ובמשך כל המע"ע די"ט בכסלו כשחסידיים נפגשים.

(20) אג"ק שלו ח"א עמ' ל. הקדמת 'היום יום'. נתבאר בלקו"ש ח"ה עמ' 436, חכ"ה עמ' 385.

(21) ספר-השיחות תשנ"ב ח"ב עמ' 483, ועיי"ש שגילויו למעלה מגילוי פנימיות התורה לע"ל.

(22) לקוטי-שיחות ח"ב עמ' 468.

(23) תולדותיו בס' 'רבי דובער - הרב המגיד ממעזריטש', הוצאת קה"ת, תשל"ה.

(24) בליובאוויטש היו עורכים סעודה (ראה אג"ק אדמו"ר מהורש"ב ח"ד עמ' עג. אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"א עמ' סט), וכן בבתי-כנסת חב"ד בכל מקום (אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ה עמ' תמג) ובה אכלו 'שווארצע קאשע' - זכר למאכל אדה"ז בהיותו במאסר - ובבית-הכנסת 'קאשע' ראו זכות מיוחדת (ראה סה"ש תרח"ץ ס"ע 250).

בדורנו נערכת התוועדות י"ט כסלו 'ברוב עם - הדרת מלך' ללא סעודה, וכנהוגה לועד כפר-חב"ד (אג"ק חט"ז עמ' קז): "במ"ש בהנוגע להסעודה, בכלל ראוי שבעיקר יהיה מיני מזונות, אלא שכיותר ממניין יטלו ידיהם לסעודה כדי שיוכלו לבדך ברכת המזון בעשרה, משא"כ האורחים שלא תמיד נשארים... לברהמ"ז... נוסף על הקושי בנט"י כדבעי", ולמעשה אף הרבי לא היה נוטל ידיו: "משנת תש"א ואילך, בכל שנה ביום י"ט כסלו הכינו גבאי ביהכ"נ סעודה לכבוד יו"ט ואח"כ עלו (מי שזכה להיכנס) להתוועדות כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע - **למזונות ומשקה** - אבל כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לא נטל ידיו לסעודה אחרי הנ"ל, להוציא פעם אחת ב"ט כסלו תשנ"ב" (הרח"ח רי"ל שי' גרונר). מאידך, בכמה מקומות של ציבור אחב"י הספרדים שהורגלו בסעודות-מצווה גדולות מסודרות ואין חשש כהנ"ל, יש שהחזירו עטרה ליושנה.

(2) ראה סה"ש תרצ"ז ע' 209 ואילך.
(3) עדיית פ"ב מ"ט.

(1) ראה גם 'תורת מנחם - התוועדות' ח"ד ס"ע 242 ואילך.

במשך המעט-לעת - יכולים אנו לשער מה שהצליח לפעול על-ידי לימוד כזה!

ומזה מובן שגם כאשר רבותינו נשיאנו עסקו והכניסו את עצמם בתורת החסידות, היו כל העניינים שבתורת החסידות מתאימים ומייסדים ("אויסגעהאלטן") על-פי נגלה דתורה, שכן, הנגלה והנסתר, החיצונית והפנימית, לא היו אצלם שתי תורות, אלא עניין אחד, "והיה האוהל אחד",⁴ חד ממש.⁵

ב. ובנוגע לעניינינו:

גם בימינו ישנם כאלה - "עולם'שע" - השואלים מה חסר להם ללא לימוד החסידות. וכאשר אומרים להם שחסר להם בידיעת הבורא, - שואלים הם: "מה לנו ולעניין הזה".⁶

אפשר להיות - טוענים הם - יהודי לומד תורה ומקיים מצוות, ולהתפלל "לדעת זה התינוק" (כלשון המובא בתשובה של אחד הראשונים). וכאשר אומרים לו שישנו עניין ידיעת סדר השתלשלות ועניין הספירות וכו' - טוען הוא: מה נוגע לו כל סדר ההשתלשלות?! וכדברי כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע באחת השיחות: שאצל יהודי כזה - "א עולם'שער" - ישנו רק הוא והקב"ה... ובמילא, מה נוגע לו לידע מה נעשה בעולמות?!...

ולכן, צריכים להביא להם הוכחה על ההכרח שבלימוד החסידות - מעניינים כאלו שגם לדעתם מוכרחים הם.

ג. ויש להביא ראיה מכללות עניין התפילה וקריאת-שמע:

ובהקדמה - שבנוגע לב' העניינים של תפילה

וקריאת-שמע, לית מאן דפליג שמעלתם היא בערך למעלת לימוד התורה:

בנוגע לתפילה - הרי כשם שלימוד התורה מצוותה כל היום וכל הלילה (ועד שאלו ש"תורתם אומנתם" כרשב"י וחבריו אינם מפסיקים לתפילה,⁷ ובירושלמי⁸ איתא שאפילו לקריאת-שמע אין מפסיקים, לפי ש"זה (תלמוד תורה) שינון וזה (קריאת-שמע) שינון ואין מבטל(ין) שינון מפני שינון" (ומפסיקים רק "לעשות סוכה ולעשות לולב"), כן הוא גם בתפילה, כדאיתא בגמרא⁹ - נגלה דתורה - ולוואי שיתפלל אדם כל היום כולו, והיינו, לא רק "רשות" או "מוטב", אלא "ולוואי", שמתברכים ("מ'זוינטשט זיך") שיהיה כן.

ובנוגע לקריאת-שמע - הרי אף-על-פי שבירושלמי אמרו שתורתם אומנתם אין מפסיקים אפילו לקריאת-שמע, הרי בבבלי אמרו שרק לתפילה אין מפסיקים, אבל לקריאת-שמע מפסיקים, והיינו, לפי שקריאת-שמע היא בערך למעלת התורה, ובלשון הירושלמי: "זה שינון וזה שינון".

ד. והנה, בנוגע לעניין התפילה על-פי נגלה - איתא ברמב"ם ריש הלכות תפילה: "מצוות עשה להתפלל בכל יום".

והקשו עליו¹⁰ מכמה וכמה מקומות שתפילה היא מדרבנן. ועוד זאת, שגם לדעת הרמב"ם שהתפילה היא מצוות עשה - מנין המקור שהחיוב להתפלל הוא בכל יום.

וכבר שקלו וטרו בזה - שמה שכתב הרמב"ם שהתפילה היא מצוות עשה, הרי זה בשעה שמרגיש חיסרון בצרכיו, שאז המצווה היא שיהיה "שואל צרכיו שהוא צריך להם כו"¹¹. ובנוגע לחיוב התפילה בכל יום - הרי כיוון שלא מסתבר לומר שמצווה זו תתקיים פעם אחת במשך זמן רב, על-כרח צריך

שקיבל עליו כל אחד ואחד בחלוקת הש"ס אשתקד. בתפילת מנחה אין אומרים תחנון.¹²

תכנון ההתוועדויות ברוב עמ:

* יש להכין "תכנית מפורטת איך לנצל יום זה [י"ט בכסלו] להפצת המעיינות, ובאופן שיהיה רישומו ניכר במשך השבועות והחדשים שלאחרי זה, כיוון שנקרא ראש-השנה לחסידות ודרכי החסידות".¹³

* "פשט המנהג, אשר עיקר ההתוועדות די"ט כסלו הוא באור ליום כ' כסלו, כי הגאולה מהמאסר היתה בעת תפילת מנחה, שלוש שעות אחר זה היה בדירת מנגד בייסורים נפשיים וכו'.

"בכל זה, הרי בכמה וכמה מקומות מתוועדים גם באור לי"ט כסלו, וברכת חסידים עליהם תבוא. "בכלל, שני אופנים בהתוועדות:

"א) לסדרה במקומות רבים בעיר, בכדי שישתתפו גם אנשים כאלו אשר למקום אחר לא היו באים. (ב) לאסוף כל המתוועדים במקום אחד, אשר אז הנה - ברוב עם הדרת מלך, ההתוועדות תהיה עם הזקנים והגדולים שבחבורה וכו'.

"- ריבוי הכמות, או עילוי האיכות, וידועה השקלא-וטרואי מי מהם עדיף..."

"והצעתו בזה, אשר בלילה הראשון, אור לי"ט כסלו, יתוועדו במקומות שונים" (ויודיעו שם אודות ההתוועדות דלמחר). ולמחרתו, אור לכ' כסלו¹⁴, יתאספו במקום אחד להתוועדות..."¹⁵.

* כדאי ונכון שכל אחד ואחד יערוך התוועדות (ומה טוב - ג' התוועדויות, "בתלת זימני הוי חזקה" - אחת בעצמו ושתיים על-ידי שלוחיו, או שמשותף בעצמו בשלושתן כיוון שנערכות בזמנים שונים - בליל י"ט בכסלו, ביום י"ט בכסלו, ובפרט קרוב

כמובן. (נדפס ב'כפר חב"ד', גיליון 927 עמ' 21).

8) אג"ק חט"ו עמ' קלב.

9) בכל מקום ומקום האפשרי - ספר-השיחות תנש"א ח"א עמ' 178.

10) הגאולה הייתה לאחר חצות היום (בעת תפלת המנחה), ומשכח בתוך הלילה דכ' בכסלו (לאחרי ג' השעות וכו' עד שהגיע לדירת החסידים); ומטעם זה נהגו רבותינו נשיאנו לסדר התוועדות די"ט בכסלו - באור לכ' בכסלו. ומכיוון שנהגו כן ברבים ובפירסום - הרי זו הוראה לרבים (ספר-השיחות תשמ"ח ח"א עמ' 155, וש"ט).

11) אג"ק ח"ה עמ' מח. ספר המנהגים עמ' 93.

לסיומו ובאופן שיומשך גם בליל כ' בכסלו) - עם עצמו (בכל עשר כוחות נפשו), עם בני ביתו, עם חבריו וידידיו וכיו"ב - כדי להדגיש עוד יותר שכל אחד ואחד הוא גם משפיע, וכמו שכתוב (בשייכות להגאולה) "השיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם".¹²

* הצעות כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לאחד מראשוני שלוחיו, בקשר לעריכת התוועדות י"ט בכסלו בשיבה¹³:

לפרסם מראש את תאריך ההתוועדות ואת סיבתה בקצרה בעיתונות הנקראת על-ידי יהודי המקום; להכין מבין התלמידים כאלו שיחזרו מאמר או על-כל-פנים עניין של דא"ח; וכן לסדר קבוצת מנגנים מהם בסדר מסודר, שבזה תהיה רוממות רוח לתלמידים, ובשח יעורר הדבר ביניהם גם 'קנאת סופרים', וכן יעשה את הרושם המתאים על אנשי העיר והסביבה.¹⁴

* אף במסודות לבנות הציע¹⁵, שינאמו על פרשת חגג גם אחדות מהתלמידות, אף שעל-פי הרוב מסייעים להן בעריכת הנאומים, כי חשובה ההשתתפות מצידן, וגם עצם הדבר שהן נואמות - ערך רב לו.

* מסיבות התוועדויות י"ט בכסלו שייכות גם לשבתות שלפניו ושללאחריו.¹⁶

יום חמישי

חג הגאולה - י"ט בכסלו¹⁷.

ביום זה לפנות ערב, יצא כ"ק אדמו"ר הזקן נבג"מ זיע"א לחירות מבית האסורים ממאסרו הראשון בפטרבורג בשנת תקנ"ט.¹⁸

12) סה"ש תשנ"ב ח"א עמ' 166.

13) בעיר מרקש במרוקו, אג"ק ח"ח עמ' קמו.

14) בקשר לביקורת על הזמנת אישי ציבור שלעת-עתה אינם שומרי תורה ומצוות וכו' לאירועים כיו"ב - ראה תגובת הרבי שנדפסה ב'התקשרות' סוף גיליון יז.

15) אג"ק ח"ה עמ' קצח.

16) אג"ק ח"ד עמ' סו.

17) בי"ט בכסלו, לבש כ"ק אדמו"ר בגדי שבת (יומן תשכ"ה אות קנו, 'כפר חב"ד' גיליון 692 עמ' 32. בי"מ גיליון 14 עמ' 22).

18) וכיוון שלא יצא אדה"ז מבית המגדל אלא בערב, מתוועדים ועושים יו"ט גם בכ' בכסלו (בית רבי' ח"א פ"ח). פרשת היום ביספר התולדות - אדמו"ר הזקן, כך ג, תשמ"ו. מסמכים

(* אה טהודוין לז,ב: "מה לנו ולצרה הזאת".

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת וישלח

י"ד בכסלו

יום חתונת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו עם הרבנית מרת חיה-מושקא ע"ה, בת כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע - ביום ג' פרשת וישלח, י"ד בכסלו תרפ"ט, בעיר ווארשא¹.

מעלת היום, בלשון הרבי: "בכלל, חתונה היא עניין כללי אצל איש פרטי. אולם אצלי, הרי היתה זו הדרך לכך שהוכנסתי לעניינים הכלליים... והרי זה היום בו נוצר הקשר שלי עמכם, יעזור השם-יתברך שנראה פרי טוב בעמלנו".

"לפני ראש-השנה של חסידות צריכים גם-כן [את] ההקרמות על-דרך [ההכנות וכו'] דימי הסליחות וחודש אלול"².
קריאת התורה⁴.

(1) נכן הוא האיות של שם העיר אצל רבותינו נשיאינו פרטי העניינים דאז נלקטו בספר 'ימי מלך' (ח"א) פרק עשירי. וראה גם 'תורת מנחם - דרושי חתונה' (קה"ת, תש"ס) מאמרי החתונה, ומאמרי הרבי המיוסדים וכו' על המאמרים הנ"ל.
(2) שיחות קודש תשי"ד עמ' קיט. 'ימי מלך' שם עמ' 272.
(3) ספר-המנהגים עמ' 92.

(4) באנציקלופדיה התלמודית, ערך 'טעמי המקרא' (כרך כ עמ' תר-ח), מובא שישנן שתי מערכות טעמים במעשה ראובן (להכב), וזה תלוי בשאלה אם בתיבת ישראל יש 'אתנתחא' או 'סוף פסוק'.

בשם 'שערי תפילה' (להר"ז הענא, אות שכה) כתבו, שזה 'קרי וכתוב' והקורא יקרא לפי הקרי, היינו פסוק אחד, כמו בטעם העליון בעשרת הדברות [דבריו של בעניין הובאו בשו"ע אדה"ז סי' תצד ס"ח-ג, וחבל שלא צויין לספר זה כלל במהדורה החדשה של השו"ע. וראה בס' 'הסידור' עמ' רלח ואילך, וש"נ. אודות מסקנת אדה"ז למעשה שם שלא כהר"ז, ציינו שם 'להערות וביאורים' גיליון תתל"ח עמ' 109. אגב, גם במנחת שי כאן משווה זאת לעשרת הדברות].

הפטרה: "חזון עובדיה" (עובדיה א)⁵.

מוצאי-שבת קודש

סוף זמן קידוש לבנה לכתחילה: אור ליום ראשון, בשעה 00:16.

יום רביעי,

ח"י בכסלו

היום - סיום לימוד ספר התניא בסדר הלימוד ד'חת'ת', כתקנת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע⁶. [וכן נהגו לסיים את לימוד לוח 'היום יום'. וראה להלן].
יש לסיים עד היום⁷ (והיום בכלל) את המסכת

ומס' לוח ארש (להיעב"ץ, סי' תסב) הביאו, שהיחיד קורא כשני פסוקים ובציבור כפסוק אחד. ברוב החומשים מובא רק לקוראם כפסוק אחד, וכמזומה שכך נפוץ לקרוא הן בשמיות והן בציבור (וכ"מ ברוב המפרשים - ובפרט כיוון שזה מדגיש העניין שראובן לא חטא ממש), וכ"מ גם בלוח 'דבר בעתו', וכש"כ בשאר הלוחות (ולפניהם - באחרונים לסי' תכח וכו') שלא הביאו מעניין זה מאומה.

מאיידך בחומש תורה תמימה ועוד, ובתנ"ך קורן וברויאר, הובאו שתי המערכות ביחד עה"פ (ללא הוראה כיצד לקרוא - כנראה רק בשביל שימור המסורת). בתיקון 'איש מצליח' מובא לקרוא (בציבור - ראה בהסכמת הרב נאמן"ן ש"י לספר. ושם, שבקריאת שמות"ת הוא נוהג לכפול את התרגום לפי שני האופנים) פסוק זה פעמיים: פעם ראשונה ולסיים ב'וישמע ישראל', ופעם שניה לסיימו ב'שנים עשר'. בחומש 'שי למורא' כתב לנהוג כהיעב"ץ, וכן נדפס לאחרונה בס' 'חת'ת', וצ"ע.

(5) ספר-המנהגים עמ' 32. לוח כולל-חב"ד.
(6) וראה להלן הערה 45.
(7) ובמדובר להלן על י"ט בכסלו עצמו, הכוונה לחגיגת הסיום ברבים.

לשאלה אודות אדם שלא יכול היה לסיים את המסכת דחלוקת הש"ס עד י"ט בכסלו, האם צריך להשלימה אחר-כך, והאם יש איזה עניין לסיים עד כ"ד בטבת [תאריך חלוקת הש"ס בשנים תרס"ג-תשי"ב, כמובא לקמן]. ענה הרבי: "וכל ההקדס ישובת,

לומר שחיוכה בכל יום⁸. ולאחרי כל זה - אין הדברים מחזוריים די צורךם.

אמנם, ישנו עניין שלדעת כל מוני המצוות הוא בוודאי מצוות עשה - לזעוק ולהריע בחצוצרות בעת מלחמה⁹, כמו שנאמר¹⁰, "וכי תבואו מלחמה בארצכם על הצר הצורר אתכם והרעותם בחצוצרות גו"¹¹, ועד שיש סברא¹² שלא רק הזעקה אלא גם התקיעה בחצוצרות היא מצוות עשה מן התורה גם בזמן הזה,

ולא מדאורייתא!

בשלמא על-פי חסידות - הרי מבוואר בארוכה בחסידות²¹ שיש מעלה יתירה במצווה מדרבנן, כמאמר רז"ל²² חמורים דברי סופרים יותר מדברי תורה וערכים דברי סופרים יותר מדברי תורה; אבל על-פי נגלה דתורה, בנוגע לחומר וקלות העניינים ביחס לשכר ועונש כו' - הרי מצווה מדאורייתא דוחה מצווה מדרבנן.

מי שנמצא במצב שאינו מרגיש שיש לו חיסרון שנוגע

לו לבקש ולהתחנן - ייתכן "שיתפלל כל היום כולו",

ואף-על-פי-כן, לא התפלל מימיו תפילה מן התורה

ה. ובעניין זה מודגש ההכרח שבתורת החסידות - כיוון שעל-ידה נעשים התפילה והקריאת-שמע מצווה מן התורה:

כאשר יהודי מתחיל להתבונן בגדולתו יתברך, ומזה בא להבנה והכרה בשפלות האדם, שרואה עד כמה הוא בצמצום מדידה והגבלה; כאשר חסר באכילתו אזי נעשה מיד חלישות בכוח שכלו, וכאשר חסר בשיתנו נעשה אצלו לבלול המוחין, ובכלל זקוק הוא למיץ החי, הצומח והדומם, ובלעדם אינו יכול להתקיים,

וכמו כן בנוגע למצבו הרוחני - שמתבונן בגדלות הכורא שממנו נלקחה נשמתו, "מאגרא רמה", ומשם ירדה "לבירא עמיקתא"²³, ובפרט כשיועד בעצמו מי הוא המושל ושולט עליו מביין שני אלו שעליהם אמרו חז"ל²⁴ "זה וזה שופטין" - שלפעמים זה קם וזה נופל ולפעמים זה קם וזה נופל²⁵, כך, שאינו יכול להגיע למעמד ומצב "שתאה

כיוון שאין זה קשור עם בית-המקדש דווקא. ונמצא, שמצד עניין התפילה כפי שהוא על-פי נגלה דתורה, הרי, מי שנמצא במצב שאינו מרגיש שיש לו חיסרון שנוגע לו לבקש ולהתחנן שימלאו את חסרונו, ואין לו מלחמות וכו' - ייתכן "שיתפלל כל היום כולו", ואף-על-פי-כן, לא התפלל מימיו תפילה מן התורה, כי אם מדרבנן בלבד!

ועל-דרך זה בנוגע לקריאת שמע - שעל-פי נגלה שבתורה מצינו אריכות השקלא-וטריןא בראשונים ואחרונים¹⁸ אם קריאת-שמע היא מדאורייתא או מדרבנן, כיוון שיש דעה ש"קריאת שמע דרבנן", ורק "אמת ויציב דאורייתא", ומה שכתוב "ובשכבך ובקומך"¹⁹ - "בדברי תורה כתיב"²⁰.

ונמצא, שיהודי יכול לקרות שמע פעמיים בכל יום, ואף-על-פי-כן יימצא פוסק שיאמר שלאחרי כל מה שעשה כרבעי כו', לא קיים אלא מצווה מדרבנן,

- 14) ראה כס"מ שם (ד"ה ודע), שאג"א שם (ד"ה עוד).
- 15) ראה רמב"ם ריש הל' תעניות. רמב"ן ומג"א וקנאת סופרים לסהמ"צ שם.
- 16) בהעלותך י"ט.
- 17) ראה נ"כ הרמב"ם הל' תעניות שם ה"ד. מג"א או"ח ר"ס תקעו.
- 18) ראה שאגת-אריה בתחילתו (ס"א-ב). וש"נ.
- 19) ואתחנן ו'.
- 20) ברכות כא, א.

- 21) ראה תו"א שמות נב, ד ואילך. לקו"ת פקודי ו, ד. ובכ"מ.
- 22) ראה סנהדרין פח, ב (במשנה). ירושלמי שם פ"א ה"ד. ע"ז לה, א ובפרש"י. ירושלמי שם פ"ב ה"ז. ועוד.
- 23) ע"פ ל' חז"ל - חגיגה ה, ב.
- 24) ברכות סא, ב.
- 25) ראה מגילה ו, סע"א. וש"נ. הובא בפרש"י עה"ת תולדות, בהכ.

יציאתך מן העולם כביאתך לעולם²⁶,

הנה כשמרגיש את שפלות מצבו - אזי מרגיש את עצמו במצב של חיסרון עצום ("א גוואלדיקן חיסרון"), ובלשון אדמו"ר האמצעי²⁷: "כשנוכח העני ואביון על רוב דוחקו... יבכה במר נפשו תיכף כו"²⁸,

וכיוון ששפלות מצבו והחיסרון שלו נוגעים לו באמת - אזי נעשה אצלו החיוב מן התורה לבקש צרכיו, וכאשר מתפלל, אזי מקיים מצוות עשה מן התורה.

ואז נכללת בזה גם המצווה מן התורה לזעוק ולהריע בעת מלחמה - שזעק להקב"ה ש"יעמוד לימין אביון להושיע משופטי נפשו²⁸", "זה וזה שופטן", כמבואר בתניא²⁹ ש"שתי הנפשות... נלחמות זו עם זו על הגוף וכל אבריו כו", והיינו, שהיצר הרע, "א-ל זר אשר בקרבך"³⁰, גורם ל"מלחמה בארצכם", שרצונו לכבוש את רמ"ח האברים ושס"ה הגידים וג' לבושי הנפש שיהיו שייכים אליו בלבד.

אמנם, כדי לבוא למעמד ומצב שהתפילה תהיה מתוך הרגש גודל החיסרון וזעקה להקב"ה כו' - צריכה להיות ההקדמה באמירת כל פרטי העניינים מ"מה טובו", "הודו", פסוקי דזמרה וברכות קריאת שמע,

- ומבלי לדלג³¹, למרות ההיתרים שבזה שמצינו בדברי האחרונים ושלפניהם³² - וכפי שתורת החסידות מבארת ומורה את הדרך להתבוננות בעניינים אלו - החל מהתבוננות ב"הודו להוי' קראו בשמו", "הודיעו בעמים (שאפילו בכל העמים יודעים) עלילותיו"³³,

ואחר כך מגיע לפסוקי דזמרה, ומתבונן בעניין "וירם קרן לעמו"³⁴ - "לעמו" דייקא, כיוון שבכל

הבריאה "נשגב שמו לכרו הודו על ארץ ושמים"³⁵, היינו, שאפילו "שמו" נשגב לכרו, ורק "הודו", זיו והארה בלבד, על ארץ ושמים³⁶, וכיוון שכן, נמצא, שהוא במצב של עני מדוכא שאין לו מאומה לחלוטין...

ואחר כך מגיע לברכות קריאת שמע, ששם מדובר אודות השרפים וחיות ואופני הקודש³⁷, שעומדים בתנועה של אמירת קדוש וברוך כו³⁸, ומתבונן בשרוש נפשו הבהמית שנלקחה מהמלאכים הנ"ל, ואילו אצלו עניין עבודת המלאכים הוא בהעדר לגמרי, כיוון שנמצא במעמד ומצב ששייך רק לענייני עולם הזה.

ואז - בכה יבכה במר נפשו... מצד גודל התאוה והצימאון להיותו "בארץ ציה ועיף בלי מים"³⁹, ובתנועה כזו מתפלל לבוא העולם ומבקש ממנו שירוהו וישביע את צימאנו ורעבונו, כיוון שאינו יכול לסבול יותר...

- על־דרך ה"צטעל" ששלח החסיד ר' אייזיק מהאמיל לרבינו הזקן, שמבקש ממנו להשיב על שאלתו כיוון שהדבר נוגע בנפשו ממש⁴⁰.

ועניין זה שייך לכל אחד ואחד מישראל, אפילו לפשוט שבפשוטים, וגם בזמן הגלות - שהרי אנשי כנסת הגדולה תיקנו את נוסח התפילה באופן השווה לכל - שעל־ידי ההתבוננות בכל חלקי התפילה, מ"מה טובו" עד שמונה־עשרה, כפי שנתבארה בתורת החסידות, יוכל לבוא למעמד ומצב שירגיש את החיסרון שלו בכל העניינים, ואז, כאשר מתפלל להקב"ה, מקיים מצוות עשה מן התורה ג' פעמים ביום;

ובה בשעה, יהודי שאינו לומד תורת החסידות, "א עולם שער" - יכול להיות שבעים שנה מבלי לטעום טעמה של תפילה אמיתית!

1. ועל־דרך זה בנוגע לקריאת שמע:

במה דברים אמורים שעניין קריאת שמע הוא רק מדרבנן - כאשר אינו עומד בהיכלו של מלך,

(35) שם, ג.

(36) ראה תו"א פרשתנו (מקץ) לך, סע"ד. ובכ"מ.

(37) ראה לקו"ת ויקרא ב.ב. ובכ"מ.

(38) ראה חולין צא, סע"ב ואילך. ובתורה ברוך שם.

(39) תהלים טג.

(40) ראה ביתרבי ח"א פכ"ו.

על-אחת-כמה וכמה בנידון דידן, שההדלקה בכל אתר ואתר נעשתה בציוויו ובשליחותו של הרבי, ודווחה לו בפרטיות. ידוע כמה התערב הרבי והורה פרטי-פרטים לצא"ח ולשלוחים ברחבי תבל בקשר לתהלוכות ל"ג בעומר למשל, וגם העיר לאחר מעשה, אף בפרטים הנראים לנו שוליים, והאם דווקא בשאלה כזאת של 'ברכה לבטלה' בהדלקה הנעשית בשמו בפרסום הכי גדול בכל רחבי תבל, לא מצא לנכון להגיב!?

ועוד וגם זה עיקר, שכך נהגו בפומבי להדליק בברכה בהשתתפות הרבי עצמו שלוש פעמים לפני כ"ז אדר-א תשנ"ב, מחנוכה תש"נ ואילך, במעמד 'פירסומי ניסא עולמי' באמצעות הלויין, כאשר חלק מההדלקות (כמו בלונדון ובפריז) היו 'ברחובה של עיר', ולא בבית-כנסת, ובאותו מעמד הסביר הרבי את מעלת פרסום זה⁷.

ב. לגופו של עניין:

הדלקת נר-חנוכה בבית-הכנסת בברכה, היא חידוש, שלא נזכר בגמרא או בתשובות הגאונים, ואף לא בר"י וברמב"ם, אלא מאוחר יותר: העיסור, הריטב"א, הריב"ש ועוד.

מה טעמיו⁸?

א. כדי להוציא את מי שאינו בקי, או את מי שאין לו שמן, או את האורחים שאין להם בית להדליק בו. (אבל כתב החכם-צבי, שכיוון שחכמי התלמוד לא התקינו זאת, כפי שהתקינו מטעמים אלו לקדש בבית-הכנסת, צריכים גם לטעם הבא):

ב. כיוון שהורגלו להדליק בפנים ואין פרסומי ניסא ברשות הרבים, "כדי לפרסם את הנס במקום הרבים בפני כל העם ולסדר הברכות בפניהם, שיש פרסום גדול לה' וקידוש שמו כשמברכים אותו במקהלות".

ולכן מברכים על ההדלקה אף שאינה אלא מנהג, ואף אלה שאינם נוהגים לברך על הלל דראש-חודש, "כיוון שזה קידוש לשמו יתברך לברך במקהלות". היו

או לפני הנחתו על שולחן הקריאה (התועודיות) תשמ"ג ח"א עמ' 308.

ד. גער בגבאים שרוצים להגביל את 'הכאת המן' של הילדים (משיחת ש"פ צו, שושן-פורים תשמ"א).

(וראה עוד דוגמאות, ב'התקשרות', גיליון תלט עמ' 17).

7) מוגה - ס' השיחות תשנ"ב ח"א עמ' 189, והפרטים שם בעמ' 187. השיחה נדפסה ב'שערי המועדים - חנוכה' ס' פז.

8) ראה אנציקלופדיה תלמודית ערך 'חנוכה', כרך טו עמ' רסז ובהערות, וש"נ.

ראשונים שנמנעו מלהדליק בבית-הכנסת כדי שלא לברך, "וכתבו אחרונים שאין לחוש לדבריהם".

ג. "נהגו להדליק בבית-הכנסת לפי שהנס היה במקדש בית עולמים, ולכן עושים זאת במקדש-מעט בגולה לפרסם הנס, שהרי כולם נקבצים בבית-הכנסת" (זהו רק הסבר מדוע נהגו זאת בבית-הכנסת, ולא טעם נפרד. לכן אין זה שולל הדלקה ברוב-עם בשום מקום אחר, ולא כהאוסרים, הטוענים "הבו דלא להוסיף עלה").

ואכן בשולחן-ערוך⁹ נזכר הלכה למעשה רק הטעם ד' פרסומי ניסא. ובשו"ת יביע אומר¹⁰ כתב, שאף המברכים במסיבות כנהוג בארץ הקודש, יש להם על מה שיסמוכו (אם-כי מעדיף שיתפללו שם לפני ההדלקה או לאחריה). וכן בשו"ת אז נדבריו¹¹, עיין שם.

ג. אין ספק מוציא מידי ודאי:

ולעזרי, שהאוסרים בענייננו אינם אוסרים זאת מוודאי, אלא רק מספק. והנה ידוע, שגם המחמירים בדיון 'ספק ברכות', אינם אוסרים זאת במקום מנהג¹². ועל-כן גם לשיטתם, אף אם מנהג 'עמך' בארה"ק לברך על ההדלקה במסיבות (ראליבא דאמת אין צריך לזה 'מנהג' כלל, כי זהו ממש אותו עניין של ההדלקה בבית-הכנסת כנ"ל) אינו מקובל עליהם כ"מנהג ישראל", מי ייתן ויחשב בעיניהם על-כל-פנים מנהג השלוחים והחסידים זה כ"א שנה, שנעשה במצוות הרבי ועל-כל-פנים בהסכמתו, להדליק ברחובה של עיר בברכה, כ"מנהג ישראל - תורה" לכל דבר, ותבוא עליהם ברכה.

(9) ס' תרע"א סו"ס ז.

(10) ח"ו חאר"ח ס' ז אות ו.

(11) ח"ו ס' לח וסי' עה, ח"ה ס' לו (ב) וחי"א ס' לב (כן ציינו לח"ו ס' סח). וראה במכתבו בס' 'מצות נר איש וביתו' (מהדורת תשנ"ח עמ' קעז) ש"פ בהדלקה בחוץ ממש ודאי יש לברך, ושלא כדעת האוסרים.

יש שטענו שלא לברך כיוון שמדליקו בנו או בחשמל, ראה המובא בעניינים בס' פסקי תשובות ס' תרע"ג (ובס' נר איש וביתו ס' ז הע' יח הביא מחכם אחד, שכאשר בלון הגז מוכן לפניו, יש לדון להתייר להדליק בו) - אבל בזה ודאי יש להקפיד להדליק מנורת חנוכה בני גיל, ורק להוסיף עליה במקביל הדלקה בנר חשמל או גז אם יש בהם צורך לפירסומי ניסא.

(12) שדי חמד, אסיפת דינים, מערכת ברכות אות יח ס"ק ו (בהוצאת ק"ת ח"ד עמ' 1358) בשם תרומת הדשן, הרדב"א, החיד"א ועוד.

הדלקה במקומות ציבור

א. דעת הרבי בנושא טענה א':

כ"ק אדמו"ר עורר בכמה וכמה שיחות קודש¹, על גודל העניין של הדלקת נרות חנוכה בחוצות העיר ומרכזים ציבוריים שיש בזה משום פרסום הנס ברבים, אך לא הזכיר כלל את עניין הברכה, וזוהו נראה שדעתו שלא לברך². ויש לתמוה על המובא בכמה חוברות וכדומה³ בשם אדמו"ר שאמר שיש לברך. מענה:

כשפרט מסוים אינו מוזכר בהוראת הרבי, ייתכנו לכך שתי סיבות: או שהדבר פשוט לחיוב, או שהוא פשוט לשלילה.

בנידון דידן, כשמצויים "להדליק נר חנוכה", הכוונה בפשטות להדליק כמו בבית או בבית הכנסת, כולל ברכה. אילו היה מקום לשלילה, הרבי היה מעורר שלא לברך (באם הדבר ברור לו לאיסור), או לפחות (באם יש ספק בדבר) מפנה זאת ל"שאלת רב" כדרכו במקרים רבים, ולא מותיר ספק – שבוזה יצא כאילו ח"ו הרבי מכשיל בזה את כל השלוחים ועוזריהם המדליקים בברכה.

1 נלקטו (רובן) ב'שערי המועדים - חנוכה' סי' פד, פה (מקורו של סימן זה נשמט שם מרשימת המקורות שבסוף הכרך, והוא מהתוועודיות' תשמ"ז ח"ב שבהערה 3 להלן), פי.
2 ס' 'חקרי מנהגים' עמ' רט הערה 5.

3 כבר העיר זאת הרב לוי יצחק ראסקין ('פרדס חבי' גיליון 12 עמ' 170 הערה 18) על הספר 'שערי הלכה ומנהג' ח"ה סי' צ, שם נדפס בשם הרבי "להדליק נר חנוכה בזמנו **בברכה** במקומות ציבוריים". כמציין בסוף הכרך, קטע זה נעתק מה'תקשרות' חוברת י"ח (ושלאחריה), אך שם לא צוטטו הדברים במראות כקטע מפי הרבי, אלא הוגשו ע"י הח"מ כתקציר מעשי ע"פ שיחותיו ומקורות נוספים, וחבל שהמ"ל דספר זה לא בדקו במקור שצויין שם, 'תורת מנחם - התוועודיות' תשמ"ז ח"ב עמ' 133 (מוגה, ובמקביל בס' השיחות תשמ"ז ח"א עמ' 190), ששם כמובן לא כתוב "בברכה" (כדי למנוע טעות כזאת להבא, הורדנו בשנים האחרונות את נושא ה'ברכה' מה'פנים' להערות' החל מרשימה 'מבצע חנוכה' שבסוף גיליון ת"צ של 'התקשרות', ושם בהערות צוינו כל השנים טעמה ומקורה כמבואר להלן).

בשיחה הראשונה בנושא, נאמר: "להשתדל שבכל מקום וקום שדרים יהודים ידליקו נרות חנוכה - הן במקום מרכזי, באופן ר"פרסומי ניסא", והן בביתו של כל אחד ואחד מישראל, ומה טוב - להכריזו שלא יוצאים ידי-חובה בהדלקה הפומבית, אלא כל אחד ואחד צריך להדליק נרות חנוכה בביתו". ובהערה 80 שם: "שהרי 'אין אדם יוצא בנרות של בית הכנסת וצריך לחזור ולהדליק בביתו' (רמ"א או"ח סי' תרע"א ס"ז)". הרי שהרבי משווה זאת להדלקת נר-חנוכה בבית-הכנסת, שם מדליקים בברכה (וכדלהלן), ואם לא-כן - למה צריך להכריז שאין יוצאים בזה ידי-חובה, הרי רואים זאת מכך שאין מברכים על ההדלקה!

טענה ב':

אף שבמקומות שונים הדליקו בברכה, ואדמו"ר לא העיר להם על כך, זהו מכיוון שאדמו"ר - כשיטת רבותינו - לא נהג להתערב במה שעשו אחרים. מענה:

לא הבנתי כלל טענה זו, שכן אף שהיו מקרים שרבותינו לא התערבו בקשר למנהגי חב"ד בבית-הכנסת שלהם⁴, למותר לציין שגם רבינו זי"ע קיים מצות 'הוכח תוכיח', וגם בבית-הכנסת שלו, במקרים רבים, גם כאלה שהיו נוגעים רק ל'מנהג ישראל'; וכל-שכן כשהיה הדבר נוגע להלכה, ואכן היו אירועים רבים שהרבי התערב בהם כמנהגי בית-הכנסת, אם בהוראה מראש, או בשעת מעשה, או לאחריו⁵.

4 'התוועודיות' תשמ"ז ח"ב עמ' 98 (מוגה, ובמקביל בס' השיחות תשמ"ז ח"א עמ' 172).

5 אג"ק ח"ג עמ' קנד. היכל מנחם ח"ג עמ' רמה. המלך במסיבו ח"א עמ' מז, קטו. ועוד.

6 הנה כמה דוגמאות: א. פעמים רבות העיר, למנוע ברכת 'הגומל' או 'שפטרני' בין קריאת התורה לקדיש שאחריה (ראה ס' המנהגים עמ' 14).

ב. בביקורו ב'מכון חנה' העיר, שהדלקת נר-שבת וי"ט צ"ל על השולחן שאוכלים עליו (אם המלכות עמ' צב), ובישיבה דרש שיראו את הנר בשעת הקידוש (לקוטי שיחות ח"ב עמ' 283)
ג. דרש שלא יורידו את ה'כתר' מספר-התורה לקראת הקפות,

ששם אין העניין ד"מחוי במחוג קמי מלכא", ובמילא, יכול לעמוד בתנועה כזו שהוא ככל האדם, ככל הארצות וככל הגויים, ואינו מוכרח לעמוד בתנועה של מסירות-נפש ואהבה "בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאורך", שכן, מחוץ להיכלו של מלך אין חיוב לעמוד בתנועה של השתחויה, ואין בכך פגיעה בכבוד המלך.

אמנם, כאשר נמצאים בהיכלו של המלך, וכמו בשעה שנכנסים להר-הבית, ועל-אחת-כמה-יוכמה לבית-המקדש - הרי הדין הוא ש"לא יכנס אדם להר-הבית (ועל-אחת-כמה-יוכמה לבית-המקדש) במקלו ובמנעלו ובפונדתו ובאבק שעל רגליו, ולא יעשנו קפנדריא ורקיקה מקל וחומר"⁴¹, וכאשר עובר על זה, הרי הוא עובר לא רק על עניין שמדברנו, אלא על מצוות עשה מן התורה ליראה מן המקדש ולכבדו⁴².

ונמצא, שכאשר קורין קריאת-שמע לאחרי הקדמת ההתבוננות שנתבארה בתורת החסידות, החל מהתבוננות בתוכן ברכת קריאת-שמע, "הבוחר בעמו ישראל באהבה", "ובנו בחרת מכל עם ולשון וקרבתנו כו"⁴³, בקירוב כזה כפי שהקב"ה רוצה וכפי שהקב"ה יכול - אזי נעשה עניין "ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך", ואפילו עניין "בכל מאורך", המסירות-נפש שב'הוי' אחד", ועל-אחת-כמה-יוכמה עניין "והיה אם שמוע תשמעו גו' פן יפתה לבבכם גו"⁴³ - הכרזה בעולם על-פי דין תורה, מצוות עשה מן התורה.

ז. המורס מכל האמור לעיל, שגם על-פי נגלה, על-פי שולחן-ערוך וקיצור שולחן-ערוך, מובן ההכרח בלימוד תורת החסידות - כיוון שפועלת במצוות שמקיימים מידי יום ביומו כמה פעמים (מצוות

41 ברכות רפ"ט. רמב"ם הל' ביהב"ח רפ"ז.

42 רמב"ם שם. וראה גם הל' ביאת מקדש ספ"א.

43 עקב יא, יג, טו.

קריאת-שמע פעמיים בכל יום, ומצוות תפילה ג' פעמים ביום), לצאת מהסוג וגדר של מצווה דרבנן ונעשים מצווה מן התורה לכל הדעות.

ואם בכל הזמנים היה עניין זה הכרח גמור - על-אחת-כמה-יוכמה עתה:

בזמנים שלפני זה היתה מספיקה ההתבוננות ב"שאו מרום עיניכם" כפשוטו כדי לפעול "וראו מי ברא אלה"⁴⁴,

אבל עתה, יכול להיות עניין "שאו מרום עיניכם", ועוד כמה וכמה עניינים, ואף-על-פי-כן, לא זו בלבד שלא מגיע לעניין "ראו מי ברא אלה", אלא אדרבה, שנמצא בקצה ההפכי - "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה"⁴⁵;

הן אמת שהוא מונח בכל חיותו בהבנה והשגה בתורה ולהוט אחר קיום המצוות, אבל הוא טוען שזוהו "כוחי ועוצם ידי", שהרי הגיע לזה בבחירתו החופשית, והרגשתו היא שלא חסר לו דבר, כיוון שיש לו "כל הון ביתו"⁴⁶; כל מה שרק יכול להיות - נמצא בכיסו...

וזהו פעולתה של תורת החסידות - להוציא מטעות זו ולהעמיד בציור אחר לגמרי, שיהיה ניכר אצלו העניין של "הוי' אחד ושמו אחד"⁴⁷ בכל ענייניו, ועד שימושך בעולם, כנוסח "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד"⁴⁸, ובאופן של דירה נצחית לעד ולעולמי עולמים.

(קטעים מהתוועדות מוצאי שבת-קודש פרשת וישב,

כ' בכסלו תשי"ז - בלתי מוגה⁴⁹.)

תו"מ התוועודיות תשי"ז חלק ראשון (יח) עמ' 278)

44 ישעיה מכו.

45 עקב ח, יז.

46 לשון הכתוב - שה"ש ח, ז. וראה תו"א ר"פ נח. ובכ"מ.

47 זכריה יד, ט.

48 פסחים נו, א.

49 נערכה על-פי סרט-הקלטה, ועל-פי הרשימה שרשם החומר

הרה"ת הרה"ח ר' יואל שי' הכהן כהן בעת ההתוועדות.

רמז לשתי התקופות בימות המשיח בפסוקי ההפטרה

אחרי תיקון ובירור עשיו – והיתה לה' המלוכה

בפסוק האחרון של ההפטרה נאמר "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו והיתה לה' המלוכה". וזהו הקשר לפרשת וישלח שבה נאמר "עד אשר אבוא אל אדוני שעירה" וכפי שמפרש רש"י בפשוטו של מקרא (קודם שמביא ש"מדרשי אגדה יש לפרשה זו רבים): "אימתי ילך בימי המשיח שנאמר ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו – שזהו הפסוק האחרון של ההפטרה. זאת אומרת, שהגקודה המשותפת בין ההפטרה לפרשה היא – פעולתם של בניישראל בנוגע להר עשיו ("לשפוט את הר עשיו").

והנה כללות עניין זה ("ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו") מודגש בגלוי בהפטרה יותר מאשר בפרשה עצמה:

בפרשה עצמה נאמר רק "עד אשר אבוא אל אדוני שעירה" ולא נאמר בפירוש "ועלו מושיעים בהר ציון גו". . . ולכן זקוקים לפירוש רש"י שמפרש בפשוטו של מקרא – ואימתי ילך – בימי המשיח שנאמר "ועלו מושיעים בהר ציון גו".

אבל בהפטרה מודגש עניין זה בגלוי – שהרי מפורש בקרא: "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו".

ונוסף לזה: לא אחרי עניין "ועלו מושיעים וגו'" מובא בהפטרה עניין נוסף – "והיתה לה' המלוכה"...

שמה שכתוב "והיתה לה' המלוכה" הוא עניין בפני עצמו, כלומר, שלא אחרי עניין "ועלו מושיעים בהר ציון גו", יהיה עניין נוסף – "והיתה לה' המלוכה" ("והיתה" – בוא"ו המוסיף) ועניין זה ("והיתה לה' המלוכה") יהיה בזמן המיוחד – לא באותו זמן שבו יהיה עניין "ועלו מושיעים גו" לשפוט את הר עשיו – אלא לאחרייו...

וכפסק דין הרמב"ם (הלכות מלכים סוף פרק י"א) בנוגע לסדר הגאולה: לכל לראש "יעמוד מלך מבית דוד כו' וילחם מלחמת ה'", שזהו כללות עניין "לשפוט את הר עשיו", כי "ילחם מלחמת ה'" קאי בעיקר על המלחמה נגד עמלק שהוא מזרעו של עשיו; ורק אחר כך – לאחרי ש"בנה בית המקדש במקומו וקבץ נדחיישראל" – "תתקן את העולם כולו לעבוד את ה' ביחד, שנאמר אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד", שזהו כללות עניין "והיתה לה' המלוכה". ואם כן, הרי מפורש בפסק דין הרמב"ם ש' שב' עניינים אלו ("ועלו מושיעים גו" לשפוט את הר עשיו", "והיתה לה' המלוכה") יהיו בב' תקופות בפני עצמן.

ויהי רצון שעליידי כללות העבודה של כל אחד ואחד מישראל בהפצת המעיינות חוצה ובבירור חלקו בעולם ("לשפוט את הר עשיו") – תהיה גאולתו הפרטית של כל אחד ואחד מישראל. וכאשר כל בניישראל מצטרפים יחדיו – וזוכים בקרוב ממש לגאולה הכללית של כל בניישראל, עדי קיום העידן "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו והיתה לה' המלוכה" – במהרה בימינו ממש.

(ש"פ וישלח, י"ח כסלו ה'תשמ"ג – התנועות תשמ"ג חלק א, עמודים 566-573)

הודה ו"אישר" שהוא עבדו של יעקב. וכפירוש רש"י (לקמן לג, ט) "הודה לו על הברכות", כולל הברכה של "הווי גביר לאחריך".

(לקוטי שיחות כרך טו, עמ' 298)

ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה (לב,ו)

עיקר רכושו של יעקב היה צאן, כפי שלמדנו בפרשה הקודמת (ל, מג) "ויפרוץ האיש מאוד מאוד ויהי לו צאן רבות", וממכירת צאנו קנה גם "שפחות ועבדים וגמלים וחמורים" (ראה פרש"י שם). אם כן, מדוע לא נכתב "צאן" לפני "שור וחמור"?
מבאר כ"ק אדמו"ר:

צאן – רומז להתבטלות, שפלות והכנעה. שור – לתוקף, גדלות וחוזק. באומרו "ויהי לי שור וחמור וגו'" התכוון יעקב להודיע לעשיו את הזכויות והכוחות הנעלים שיש לו, מתוך תקווה שמידע זה ירתיע את עשיו מלבצע את מזימתו הרעה. לכן הודיעו יעקב בתחילה: "ויהי לי שור" – המורה על תקיפות וחוזק, ולאחר מכן הוסיף גם צאן – לרמז שיש לו גם התבטלות לה', וממילא תוקפו אינו תוקף פרטי, אלא תוקף דקדושה. אולם, הקדמת "שור" ל"צאן", הוא רק כלפי עשיו, כדי להרתיעו, אך יעקב כשהוא לעצמו – עיקר עניינו הוא "צאן רבות", התבטלות להקב"ה.

(לקוטי שיחות כרך טו, עמ' 255 ועמ' 257)

קטנתו . . כי במקלי עברתי את הירדן הזה ועתה הייתי לשני מחנות (לבי,א)

חסידים הראשונים פירשו – יעקב התאונן כאן על העובדה שחלה ירידה מסויימת במידת ביטחונו בקב"ה.

"קטנתו" – נתקטנה חסידותי ומידת אמונתו. שהרי

"במקלי עברתי את הירדן הזה" – בתחילה היתה אמונתו וביטחונו חזקה ותקיפה, עד שעברתי את הירדן במקלי לבד (כפירוש רש"י), ללא יראה ופחד. אבל "ועתה הייתי לשני מחנות" – עתה אני ירא מעשיו, עד שבגלל פחד זה חילקתי את העם לשני מחנות ("אם יבוא עשיו אל המחנה האחת וגו").

(רמ"ח אותיות, אות ג')

כי שרית עם אלקים (לב,כט)

אלוקים – הוא עניין הצמצום, ההעלם והסתר על שם הוי'.

מצד שם הוי' הנה "אני הוי' לא שניתו", ו"אין עוד מלבדו", ו"כולא קמיה כלא חשיב" – העולם אינו תופס מקום כלל. ואילו מה שנראה העולם ליש ודבר נפרד – הוא מחמת הצמצום וההסתר דשם אלוקים.

"שרית עם אלקים" – היינו בחינת שר ומושל על בחינת שם אלוקים, שלא יסתיר ויעלים על שם הוי'. המלאך בירך את יעקב ואמר לו "כי שרית עם אלוקים", בכוחו של יעקב לגבור על שם אלוקים, שלא יעלים, ככתוב בו (בראשית כח): "והיה הוי' לי לאלקים", ששם הוי' יאיר ללא העלמת שם אלוקים.

(לקוטי תורה במדבר פר' חקת דף טב ע"ב)

פרשת וישלח

וישלח יעקב מלאכים (לבד)

לאחר שגמר יעקב את עבודת ה"בירורים" שלו (בירור ניצוצות דקדושה מן ה"קליפה" והעלאתם למקורם) בבית לבן, ביקש "לברר" את עשיו. לפני שהתחיל בעבודה זו שלח מלאכים אל עשיו, להודיע את אשר לפניו - האם יהיה ה"בירור" קל יחסית, או יהיה מתוך קשיים ומלחמה (תוצאות הברדיקה אכן הוכיחו כי מוקדם עדיין "לברר" את עשיו, והדבר יוכל להתבצע רק לעתיד לבוא, כאשר "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו". ולכן אמר יעקב (להלן לגיד) "ואנכי אתנהלה לאיטי... עד אשר אבוא אל אדוני שעירה").

מעשה אבות סימן לבנים:

כשם שיעקב, ברצותו לבוא אל עשיו ולבררו, לא סמך על הצלחתו בעבר, בבית לבן, אלא שלח מלאכים לחקור ולברוק את המצב שבו מצוי עשיו, אם יוכל (וכיצד) יבררו - כן גם בימינו: כשמוצעת לאדם הצעה ברבר תפקיד חדש, עליו לברוק תחילה אם הצעה חדשה זו, המוצעת לו, לא תגרום לו ירידה רוחנית. עליו לשלוח תחילה "מלאכים" - היינו כוחות השכל והרגש שלו, שיחקרו ויסיקו אם יוכל להתמודד עם עסק חדש זה שהוצע לו, או לא. האם יוכל להעלותו לקדושה, או חסוֹשֵׁלום להפך (כי העסק אינו רק "כלי" לפרנסה, אלא גם דבר שזומן לו מן השמים, שבאמצעותו ימלא תפקידו בעבודת ה"בירורים").

לאור חישוב זה - יסיק מסקנותיו.

(לקוטי שיחות כרך ה, עמ' 392)

כה תאמרון לאדני לעשו כה אמר עבדך יעקב (לבה)

במדרש (רבה) נאמר, שיעקב נענש על זה שהשפיל את עצמו לפני עשיו. אולם מובן שכונת יעקב הייתה לברר את עשו, ואין זה חטא כפשוטו ח"ו.

והביאור:

יש שני אופנים בבירור ותיקון הרע.

בירור בדרך "גילוי אור", (מלמעלה למטה) - המברר משרה על המתברר גילוי אור נעלה, ואור זה דוחה את החושך והרע. בדרך זו הבירור אינו גורם למברר ירידה והשפלה.

בירור בדרך "התלבשות" - (מלמטה למעלה) המברר יורד אל המתברר, הוא "מתלבש בלבושי המתברר", ועל-ידי התעסקות עמו הוא מהפך את הרע לטוב. עבודת הבירורים בדרך זו גורמת ירידה למברר, כמאמר "המתאבק עם מנוול מתנוול גם-כך", אולם לגבי המתברר יש בכך יתרון ועילוי, כי מאחר שהבירור הוא בדרך התלבשות והתעסקות (לא בדרך דחייה וביטול), מביא הדבר שהמתברר כפי שהוא במציאותו הדל להיות מנגד לקדושה.

יעקב בירר את עשיו בדרך השנייה - בדרך "התלבשות". אמנם בירור זה גרם השפלה וירידה ליעקב, שבאה לידי ביטוי בכך שיעקב השפיל את עצמו לפני עשיו; אך על-ידי זה גרם שעשיו, כפי שהוא במציאותו,

עסקני חב"ד

מה ביקש הרבי הרי"צ מאביו כאשר החל בעסקנות ציבורית? • שיטת

חב"ד בהצלחת הגוף והנשמה יחד • הצלחת הפעילות תלויה בביטחון

ועשייה מתמדת • מהן "בעל'בתישע הנחות" ביחס לעסקנות • שתי

הברירות שהציב הרבי לפני אנ"ש בארץ בראשית הנשיאות • ולאילו

תכונות יש לצפות מעסקן אמיתי

עסקנים באמת ואנ"ש באמת

"רב פעלים ובעל מרץ וכו' וכו'" כינה הרבי רבים מעסקני אנ"ש.

התשובה הבאה, שנכתבה כמכתב מיוחד ב"מי חודש אלול, ה'תש"מ", והועתקה עם הקדמת התואר "הור"ח א"א נר"מ עוסק בצורכי ציבור וכו' מוה'..." (לקוטי שיחות' כרך יט עמ' 260), נכתבה במקורה לאחת מעסקניות אנ"ש, אך אחר-כך ביקש הרבי להפוך זאת למסר רחב יותר לעסקנים, ובעצמו הגיה את הנוסח ללשון זכר, ובמובן רחב וכללי יותר:

...ויתיעץ בעסקני אנ"ש, אלה שהם עסקנים באמת ואנ"ש באמת, ואז בוודאי אשר חפץ ה' בידם יצליח למצוא הדרך. ומי שאומר לו שב ואל תעשה עדיף, או מרפה ידיו, באיזו פעולה שתהיה מפעולות המתנהלות ברוחו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, אינו בגדר עסקן בכלל ואינו מאנ"ש של כ"ק מו"ח אדמו"ר, כמוכן.

ואף שאפשר שאמתלא בפי פלוני או פלוני, איזו שתהיה, מתחיל - שאינם מן הזרזים וכו', הרי עצלות ועצבות ומרה שחורה בנוגע להצלחת הפעולות ברוח של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, הם היפך הוראתיו ובקשתו והבטחתו...

"סוף דבר - שיטת חב"ד היא-היא שיטת הצלת ישראל בכל אתר ואתר. והצלה זו משמעותה לא רק רוחניות לחוד ולא רק גשמיות לחוד, כ"אם שניהם יחד. כי כשם שאין בעולם הזה חומר בלי נשמה ואין נשמה בלי חומר, כ"אם שניהם הולכים שלובים יחד, כך התשועה וההצלה צריכה להיות לשניהם. ונשיאי חב"ד מאז ועד היום עושים ומעשים להושיט יד של תשועה לאחיהם הקרובים והרחוקים. להרים את קרן ישראל וקרן התורה וקידוש שם שמים, כי "ישראל אורייתא וקדושא-בריך-הוא כולא חד".

בקטע זה מסתיימת החוברת 'חב"ד - ליובאוויטש (עסקנות ציבורית)'. חוברת זו היא "ראשי פרקים אודות פעילות "חב"ד" בשטח עסקנות הציבור ועזרה לבני-ישראל בכל מקום שהם, במדינות הקרובות והרחוקות ומה שעלה בידם של אנשי חב"ד בהנהלת נשיאי חב"ד מראשית תקופת החב"ד עד היום הזה".

מי כתב רשימה זו?

בעמוד השער נאמר: "מסודר על-פי השיחות והרשימות של נשיאי חב"ד בדרך קצרה על-ידי אחד ממעריצי חב"ד" ניו יארק תשי"א (צילום עמוד השער בספר 'ימי מלך' כרך ג' עמ' 1230; קטע הפתיחה שם עמ' 1232).

לסיכום הדבר: בודאי יוסיף בבטחון בה... ומתוך בריאות וטוב לבב ימשיך בהן כעד עתה, וגם בהוספה, וזה יוסיף גם בהצלחת הפעולות...

להיות חסר מנוחה בקשר לפעילות

במכתב חריף כותב הרבי לאחד החסידים בניוארק (ה' אלול תש"כ) דברי מוסר בלתי רגילים כלי-כך; מכלל לאו אתה שומע הן - מה הרבי (לא) רוצה לראות בחסיד (הראוי להיות) עסקן אנ"ש:

ידוע פתגם רבותינו נשיאינו על [דבר] "בעה"ב'טישע הנחות" [=הנחות של בעלי בתים] איך שזהו דבר המאוס (שמתואר זה ג[ם] כ[ן] מוכח, שאין המדובר לשלול דבר שנאמר במופשו). והרי זהו ה"געמיטליכקייט" [=השלווה, הנחות] הידועה, שטבעה כטיט ויון מצולה, שנשקעים [חמנא] ל'יצלן] מטה מטה "ברשות" התורה - ובמילא על מה יתחרט ויעשה תשובה?! ועל-פי השמועה הכי מצערת, כנראה שהוא גיסו שי' ועוד - הגיעו ל"תכלית" זו: שמחים ב[רוך] ה[שם] בחלקם ברוחניות (בנגלה, בחסידות, בעבודת התפילה וכו'), ומפעולותיהם הכי נמרצות בהפצת המעיינות בהנוגע לעצמם, לזולתם ולכל הסביבה. אלא שכוון שעל האדם להיות מהלך, משתדלים להוסיף בכל הנוחות דחומר הגוף וענייניו - מתוך שירת הצהרים, ושנתם ערבה להם.

האומנם הירידה מאגרא רמה לבירא עמיקתא היא בשביל "עליה" [ה] או?

להבהרת הדברים - יצוטט כאן ממכתב של הרבי, שונה במקצת לכאורה, אך יכול להבהיר נקודה זו (צדיק למלך חוברת ו' עמ' 126):

האומנם יש מקום לקשר זה, התלהבות זו לעליית אנשים שבגלל חמישים שנה בערך, ססדר חיהם מדי יום ביומו קבוע אחת ולתמיד, ביום הראשון וביום השני וכו' והן השבתות וימים טובים על-דרך זה, אף כי בסדר שונה, ועל-פי השולחן - ערוך.

ומזכירני זה פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר - שסיפר, שבעת התחילו בעניני מסחר ביקש - בתור פדיון נפש - מכ"ק אביו אדמו"ר, "ער זאל ניט האבן די

בעלי-בתישע הנחות" [=שלא יהיו לנו 'הנחות' של בעלי-בתים]. והוסיף, בסיפורו לי, הנחות-בעל [בתים] מזוהמות הן, כמובן בדקות [שהרי הדברים אמורים בבעלי בתים שומרי תורה ומצווה במילואם], אלא שכביאור החסידות - נמצאים במצרים, מצרים וגבולים, כל משך חייהם, וכל משך חייהם היום הוא כהאמתמול, והמחר - כהיום, ואפילו המחר שלאחר זמן, ולא עוד אלא שאיפה לשינוי - הרי זה ענינו של משוגע בעיניהם, זאת אומרת חוץ למסגרת שכל הבריא.

והרבי חותם:

וכמה מאירים דברי רבנו הזקן בספר התניא שלו, שבלשון המשנה שבכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, הוסיף רבנו הזקן המילות "ובכל יום ויום".

בידם הברירה: התנהלות איטית או התמסרות מלאה

בשלהי שנת תשי"ב (יו"ד מנחם אב בו) פנה הרבי במכתב המופנה לאנ"ש באה"ק ת"ו ('אגרות קודש' כרך ו' עמ' רנה), ובו הוא מבחיר, כי "בכלל עבודת חב"ד באה"ק ת"ו עומדת עתה על פרשת דרכים, היינו שיש הברירה אם שתתנהל מכאן ולהבא באופן שהתנהלה בשנים האחרונות, היינו מהיכי תיתי... או שיבססו העבודה על בסיס נכון, ובהתפתחות ובהתפשטות המתאימה, הן כלפי פנים והן כלפי חוץ".

לאחר ניתוח ההבדל שבין שני הסוגים ביקש הרבי שיציעו "לכל אחד ואחד שידיעני את דעתו, היינו אם הוא אוהז באופן הא"ו או במקביל "ואלו המקושרים באמת לפעולות כ"ק מו"ח אדמו"ר, ובמילא רוצים בהתפתחות ומוכנים להקדיש לזה חלק מסוים מכל השייך הן בממונם והן בגופם ואפילו בנשמתם, יודיעוני גם-כן". מדובר - הוסיף הרבי - ב"עניין רציני ביותר, וכנ"ל שצריכים להשקיע בזה (איינשטעלן) לא רק ממון וגוף אלא גם נשמה".

ר' זושא וילימובסקי ע"ה, למשל, מיהר לכתוב לרבי בראש חודש אלול תשי"ב (ימי מלך כרך ג' עמ' 1233):

"הנני מוכן איבערגעבן זיך [=להתמסר] בממוני בגופי ובנשמתו לפעולות כ"ק אדמו"ר שליט"א, ויהי רצון שיאיר השם יתברך את עיני השכל, ויתן כוח עוז וגבורה, שאוכל להוציא מכוח אל הפועל כונת כ"ק אדמו"ר שליט"א בדיוק. "וברכה מכ"ק אדמו"ר שליט"א שאזכה למלאת את שליחותי מתוך שמחה ובהרחבה ומנוחת הנפש והגוף, ונזכה כולנו לראות בהתפתחות ובהצלחת פעולות כ"ק אדמו"ר שליט"א בארץ הקודש ת"ו במסגרת עבודה מורחבת, ובהתרוממות קרן ליובאוויטש" (בספר 'הפרטיזן', תשס"ה, עמ' 142 נדפס עוד פדיון-נפש ששיגר בנושא הזה בט"ז באלול תשי"ב).

הנה תשובתו של הרבי לחסיד והעסקן הרה"ח ר' דוד ברונומן ע"ה - אגרות קודש כרך ו' עמ' שיד:

נתקבל מ[כתבו] שצמטטרף לסוג הב' ויהי [חצון] שיהיה [ה] בהצלחה בג[שמיית] ור[חנניות]. וממש באותו עניין - בכ"ב אלול תשי"ב (תשורה ח' כסלו תשס"ד לונדון עמ' 33) כותב הרבי לאברך שמואל אלעזר שי' הלפריין, כיום מחשובי רבני חב"ד בירושלים ת"ו, ואז בחור ישיבה:

במענה על מכתבו מד' אלול, בו כותב אשר עשה על-פי דרך השכל הפשוט, ומודיע שמתייחס לסוג הב' דמכתבי מיו"ד מנחם י"אב, הנה ידוע מאמר רז"ל כל דפשיט מעלי טפי, ויהי רצון שיהיה בהצלחה, וינצל כוחותיו וכשרונותיו בכרם חב"ד, אשר זה יהיה גם כן צינור וכלי נוספים להצלחה בלימוד התורה ובידיאת שמים ובשאר ענייני...".

ורך אגב: הרבי הזהיר (ראה ספר 'אחד היה אברהם' עמ' 223) "למען הודיע דעת כל אחד מאנ"ש באמת, שיהיה וישמרו שלא לעשות ולנהל בזה כל תעמולה, כמו שכתבתי והדגשתי, אז עס איז ניטא וואס צו שפילען זיך מיט [=שאיין מה 'לשחק' עם] עולם הבא במכלי-שכך וכו'".

'חלוציות' ומהפכנים בשירות הקדושה

במכתב ארוך ומרתק למר שז"ר, מצום העשירי

תשכ"א, מתבטא הרבי בין השאר (קונטרס צדי"ק למלך עמ' 122 ואילך; 127-126) על שאיפותיו: שיתוסף במחנה אנ"ש ועל-ידם בתוככי כלל בני-ישראל אשר באה"ק ת"ו, כוחות פעילים ותוססים, צעירים במרץ וגם בשנים, שהשקפתם תובעת פעולה - מבלי לדרוש מתן שכרה בצדה, שלא התאכזבו על-כל-פנים במדה גדולה - מהחיים בעולם הזה הגשמי, שכדברי רבנו הזקן בספר התניא מלא קליפות וס[טרא] א[חרא] והרשעים גוברים בו וכו' "חלוציות בצד הטוב שבה, הרי זה דווקא חומר אדם צעיר תוסס שאינו מחפש אורח חיים שקטים, כי אם דווקא חיים של בנין מחדש וכו'.

הרבי ממשיך ומסביר:

תקופתנו בעלת שני קצוות סותרות, מחד גיסא גזירות ושמד הכי איזומים, הן בגוף והן בנשמה, אשר מאות ואלפים מאחינו-בני-ישראל נעתקו מחיי תורה ומצווה ללעומת זה ודי-למבין, ומאיך גיסא שעת הכושר מאין כמוה לבנות בהמון ולהיבנות, וגם כן הן בגשמיות והן ברוחניות. ולזה מוכרח שיעמדו בראש הענינים כאלו ששוללים את המנוחה ופשיטא שאין רצים אחריה, על-כל-פנים למשך איזה שנים...

בסיום המכתב מסכם הרבי:

ותכניתי - לבעלי מרץ ופעילות בצרכי הרבים (שתכונת צרכים אלו - הוצאה יתירה על ההנסה) וכל המרבה בפעילות ותוצאותיה - הרי זה קודם. חומר אדם של מהפכנים שישאפו, כלשון אדמו"ר הזקן "בכל יום ויום" ליציאה מסדר החיים של אתמול, שיכריזו בכל שעה... [=דאלאי] חדש, יפריעו לא רק שינת הצהרים של החברה, כי אם לפעמים תכופות גם שינת הלילה וכו' וכו'...מנמק הנני עמדותי - שזוהי דרישת תורתנו תורת חיים, שיהיה האדם מהלך דוקא, ובאופן וכסגנון חז"ל דוקא - תלמידי חכמים אין להם מנוחה לא בעולם-הזה (בעניינים הגשמיים) ולא בעולם הבא (עניינים הרוחניים).